

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

- 1 D
- 2 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat het luchtdrukverschil groot is in een (relatief) klein gebied.
- 3 **maximumscore 2**
- Een juiste maatregel om de gevolgen van droogte te verminderen gaat in op het opvangen en bewaren van regenwater, zoals de aanschaf van een regenton / aanleg van een wadi. 1
 - Een juiste maatregel om de gevolgen van wateroverlast te verminderen gaat in op het vergroten van de infiltratie van regenwater in de bodem, zoals het vervangen van tegels voor vegetatie. 1
- 4 **maximumscore 1**
1 = in de atmosfeer
2 = kouder
- Opmerking*
Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.
- 5 **maximumscore 2**
- Voorbeelden van een juist argument waarom **Nederland** meedoet met de proef met speciaalvoer zijn: 1
 - In Nederland is de uitstoot van methaan per persoon het hoogst.
 - In Nederland worden de meeste koeien gehouden.
 - Voorbeeld van een juist argument waarom **Spanje** andere maatregelen voor de vermindering van methaanuitstoot moet nemen, is dat daar de totale methaanuitstoot hoger is dan in Nederland / Spanje het Klimaatverdrag heeft ondertekend. 1
- 6 E

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 2

- 1 = juist
- 2 = juist
- 3 = onjuist

indien drie juiste antwoorden	2
indien twee juiste antwoorden	1
indien minder dan twee juiste antwoorden	0

8 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn:

- Asfalt en stenen absorberen warmte.
- Er is nauwelijks schaduw in de straat zonder bomen.

9 maximumscore 2

- 1 = onjuist
- 2 = juist
- 3 = juist

indien drie juiste antwoorden	2
indien twee juiste antwoorden	1
indien minder dan twee juiste antwoorden	0

10 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat Kansas te ver van de zee ligt voor een verkoelend effect in de zomer / verwarmend effect in de winter.

11 C

12 maximumscore 1

noordelijk

Voorbeeld van een juist argument is dat het te heet / droog wordt voor planten in het zuiden van de Verenigde Staten.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze in combinatie met een juist argument.

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juiste reden waarom maatregelen ter bescherming van het leefgebied van de monarchvlinder succesvol zijn, zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Op lokaal niveau werken verschillende partijen makkelijk samen / hebben verschillende partijen dezelfde regelgeving. – Het gaat om kleinere gebieden. • Voorbeelden van een juiste reden waarom maatregelen tegen klimaatverandering minder succesvol zijn, zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Er moeten veel landen in de wereld samenwerken en dat is lastig. – Andere landen dragen ook bij aan klimaatverandering. 	<p>1</p> <p>1</p>
14	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat orkaan Ida vlak voor de kust het langst blootgesteld was aan het warme zeewater uit de Golf van Mexico.	
15	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat een (pad van een) orkaan (van tevoren) goed te observeren / verwachten / voorspellen is.	
16	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juist kenmerk waardoor Ida minder verwoestend was dan Katrina gaat in op de lagere windsnelheid / het verschil in route van Ida / de duur van de orkaan boven de zee (Ida lag korter boven zee dan Katrina). • Een juiste maatregel die is getroffen na orkaan Katrina gaat in op de aanleg / versterking van waterkeringen / dijken / de betere voorbereiding van mensen. 	<p>1</p> <p>1</p>

Water

17 maximumscore 1

X = Schelde

Y = Maas

Z = Rijn

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle antwoorden juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 2 1 = juist 2 = juist 3 = onjuist	
	indien drie juiste antwoorden	2
	indien twee juiste antwoorden	1
	indien minder dan twee juiste antwoorden	0
19	maximumscore 1 winter Uit het antwoord moet blijken dat de Maas tijdens de wintermaanden het meeste water afvoert en de concentratie vervuiling dus het laagst is. <i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze in combinatie met een juiste uitleg.</i>	
20	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juiste waterbesparende maatregelen voor huishoudens zijn: <ul style="list-style-type: none"> – korter douchen – waterbesparende douchekop / toiletknop installeren – regenwater opvangen met een regenton • Voorbeelden van een juiste maatregel voor de Nederlandse overheid om water vast te houden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – bergingsgebieden / infiltratiegebieden aanleggen – beken weer natuurlijk laten stromen – ruimte maken voor grote rivieren – waterpleinen aanleggen 	1
21	A	
22	maximumscore 1 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – De bebouwing van de stad Deventer ligt aan de rivier. – Bij de stad Deventer is er sprake van een flessenhals. 	
23	maximumscore 1 Juiste antwoorden zijn (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – In het stroomgebied van de rivier de Chang Jiang valt meer neerslag dan in het stroomgebied van de rivier de Nijl. – Het stroomgebied van de rivier de Chang Jiang heeft een natter klimaat dan het stroomgebied van de rivier de Nijl. – De rivier de Chang Jiang voert in tegenstelling tot de rivier de Nijl ook smeltwater af. 	

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2 1 = onjuist 2 = juist 3 = juist	
	indien drie juiste antwoorden	2
	indien twee juiste antwoorden	1
	indien minder dan twee juiste antwoorden	0
25	B	
26	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de bevolking (van Saudi-Arabië) groeit.	
27	maximumscore 2	
	• Het klimaat draagt bij aan de afhankelijkheid van ontziltingsinstallaties, omdat er nauwelijks neerslag valt / er sprake is van een droog klimaat / woestijnklimaat.	1
	• De voorraad fossiel water draagt bij aan de afhankelijkheid van ontziltingsinstallaties omdat de watervoorraad eindig is / opraakt.	1
28	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste maatregel zijn:	
	– met zonnepanelen / windmolens energie opwekken voor de ontziltingsinstallatie	
	– lekkages in waterleidingen voorkomen / snel repareren	
29	maximumscore 2	
	• Chang Jiang	1
	• Uit het argument moet blijken dat het aantal inwoners in het stroomgebied van de rivier de Chang Jiang het grootst is.	1
30	maximumscore 2 Juiste onderdelen zijn:	
	• afstroming	1
	• infiltratie	1
31	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste maatregel zijn:	
	– groenvoorzieningen / parken aanleggen	
	– bestrating vervangen door vegetatie	
	– regenwatervijvers / wadi's aanleggen	

Bevolking en ruimte

32 maximumscore 2

- 1 = onjuist
- 2 = juist
- 3 = juist

indien drie juiste antwoorden	2
indien twee juiste antwoorden	1
indien minder dan twee juiste antwoorden	0

33 maximumscore 2

- 1 = 20 en 40 jaar
- 2 = meer
- 3 = hoger

indien drie juiste antwoorden	2
indien twee juiste antwoorden	1
indien minder dan twee juiste antwoorden	0

34 maximumscore 1

Een juist antwoord is dat de groep Indonesiërs die in Nederland geboren is, groter is dan de groep Polen die in Nederland geboren is. (Indonesiërs hebben al kinderen gekregen en de Polen minder.)

35 maximumscore 1

- 1 = bevolkingsgroei
- 2 = goedkoper

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.

36 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juist argument **voor** de stelling zijn: 1
 - De kabelbaan stimuleert mensen om het openbaar vervoer te gebruiken / de auto te laten staan.
 - De kabelbaan stoot weinig CO₂ uit / geeft nauwelijks geluidsoverlast.
 - Er zijn meer mogelijkheden om het IJ over te steken / minder drukte bij de pontjes.
- Voorbeelden van een juist argument **tegen** de stelling zijn: 1
 - De kabelbaan trekt juist veel toeristen aan waardoor het heel druk wordt.
 - Rondom de stations ontstaat veel verkeer van en naar de stations.
 - De kabelbaan ligt ver uit het centrum van Amsterdam en heeft dus nauwelijks invloed op de leefbaarheid.

Vraag	Antwoord	Scores
37	<p>maximumscore 1</p> <p>1950 = (bevolkingsdiagram) 3 2000 = (bevolkingsdiagram) 1 2050 = (bevolkingsdiagram) 2</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen als alle antwoorden juist zijn.</i></p>	
38	<p>maximumscore 1</p> <p>afnam</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de uitstoot van verontreinigende stoffen door fabrieken daalde, waardoor de luchtkwaliteit verbeterde.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze in combinatie met een juiste uitleg.</i></p>	
39	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat er tussen 2008 en 2019 weinig veranderd is in de luchtkwaliteit voor heel Duitsland / de luchtkwaliteit in Duitsland nauwelijks verbeterd is.</p>	
40	<p>maximumscore 2</p> <p>Juiste veranderingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is meer groen aangelegd. - Er zijn gebouwen / fabrieken gesloopt. - Er is een park aangelegd. - De bebouwingsdichtheid is verlaagd. 	
	per juist antwoord	1
41	<p>maximumscore 2</p> <p>1 = onjuist 2 = juist 3 = juist</p>	
	indien drie juiste antwoorden	2
	indien twee juiste antwoorden	1
	indien minder dan twee juiste antwoorden	0
42	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juiste reden is dat de grote steden migranten met bepaalde vaardigheden aan zich binden door het afgeven van een stadshukou.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
43	maximumscore 2 1 = urbanisatie 2 = geen 3 = vanwege werkloosheid	
	indien drie juiste antwoorden	2
	indien twee juiste antwoorden	1
	indien minder dan twee juiste antwoorden	0
44	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn: – Niet alle dorpen worden aangesloten op de snelweg. – Voor mensen is het nu makkelijker om naar de stad te verhuizen om daar werk te vinden. – Verkeer maakt gebruik van de snelweg, maar stopt niet in dorpjes langs de snelweg. – Bedrijven gaan liever naar grotere steden vanwege agglomeratievoordelen / aanwezige locatiefactoren.	
45	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn: – De treinstations zijn later aangelegd aan de rand van het centrum van de stad. – Er was geen ruimte meer voor een nieuw station in de binnenstad.	
46	maximumscore 1 Een juiste reden voor de verbetering van de leefbaarheid in Shanghai gaat in op de afname van ander (vervuilend) verkeer in Shanghai.	
47	maximumscore 2	
	• Juist voordeel voor de aanleg van een bovengrondse metrolijn is (een van de volgende):	1
	– Een bovengrondse metro is goedkoper.	
	– Een bovengrondse metro veroorzaakt geen verzakkingen ondergronds.	
	• Juist bezwaar dat bewoners in de buurt van de bovengrondse metrolijn zullen hebben is (een van de volgende):	1
	– Bij de aanleg van een bovengrondse metro moet bestaande bebouwing gesloopt worden.	
	– Een bovengrondse metro veroorzaakt lawaai / overlast.	

Bronvermeldingen

bron 1	KNMI
bron 2	rtvnoord.nl/nieuws/1018573/lopend-vuur-haal-die-tegels-toch-uit-je-tuin, 2 mei 2023
bron 3	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2024
bron 4	ec.europa.eu, 2022 / scientias.nl, 2020
bron 5	rtlnieuws.nl, 'Scheten en boeren van koeien aangepakt in strijd tegen broeikasgasuitstoot', 24 maart 2022
bron 6	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2024
bron 7	climate-data.org
bron 8	upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/68/Desertification_map.png
bron 9	foto links: Boris Golovnev, shutterstock.com, rechtenvrije stockfoto-ID 1689039694 / foto rechts: StudioPortoSabbia, shutterstock.com, rechtenvrije stockfoto-ID 1723281721
bron 10	wpc.ncep.noaa.gov
bron 11	kaart 1: currentresults.com/Weather/US/average-state-temperatures-in-winter.php; kaart 2: currentresults.com/Weather/US/average-state-temperatures-in-summer.php
bron 12	foto 1: Ernst Pretenthaler, shutterstock.com, rechtenvrije stockfoto-ID 530368150 / foto 2: TommyBrison, shutterstock.com, rechtenvrije stockfoto-ID 106065161 / foto 3: photosounds, shutterstock.com, rechtenvrije stockfoto-ID 418386412 / foto 4: Martin Capek, shutterstock.com, rechtenvrije stockfoto-ID 1362773177
bron 13	kaart: trouw.nl, 'De schaduw van moorden hangt over vlinderreservaat El Rosario', 18 maart 2020; foto: ChameleonsEye, shutterstock.com, rechtenvrije stockfoto-ID 107373191
bron 14	wsj.com/articles/five-ways-hurricane-ida-damage-compares-with-katrina-11630451062, 31 augustus 2021
bron 15	De Grote Bosatlas 56e ed. kaarten 36M, 36N
bron 16	knmi.nl, 2023
bron 17	Ruud Morijn Photographer, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 1182317149
bron 18	witteveenbos.com/nl/projecten/ruimte-voor-de-rivier-deventer/, 2023
bron 19	waternieuws.blogspot.com, 2013
bron 20	en.wikipedia.org, 2023
bron 21	Geographische Rundschau, januari - februari 2021
bron 22	protenders.com/companies/al-fatah-water-power/projects/jubail-swro-phase-2, 18 maart 2019
bron 23	De Grote Bosatlas 56e ed. kaart 226
bron 24	foto: fortune.com/2021/08/07/sponge-city-concept-zhengzhou-flooding-china-climate- change/, 8 augustus 2021 / kaart: Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 25	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 26	cbs.nl, 2023
bron 27	cbs.nl, 2023
bron 28	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023

- bron 29 longreads.cbs.nl/integratie-en-samenleven-2022/, 2022
- bron 30 volkskrant.nl, 28 september 2021
foto: facebook.com/eiaanhetij/photos/3980255948664104
- bron 31 nrc.nl, 'Waar blijft toch die brug over het IJ in Amsterdam?', 17 juni 2023
- bron 32 populationpyramid.net, 2023
- bron 33 umweltbundesamt.de, 2021
- bron 34 ruhrgebiet-industriekultur.de/westpark-bochum/, 2022
- bron 35 populationpyramid.net, 2023
- bron 36 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
- bron 37 wegenforum.nl, 3 januari 2022
- bron 38 [lisheng2121, shutterstock.com](https://www.shutterstock.com), rechtenvrije stockfoto-ID 495048529
- bron 39 [joyfull, shutterstock.com](https://www.shutterstock.com), rechtenvrije stockfoto-ID 1218674806